

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Kulturnämnden

Datum:
2025-09-24

Diarienummer:
KTN-2019-0215

Handläggare:
Gunilla Stillström

Gestaltningssupdrag minnesmärke över Alva Myrdal

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

1. **att** godkänna skissförslaget till konstnärlig gestaltning till minne över Alva Myrdal, enligt ärendets bilaga 1.

Ärendet

I Uppsala finns det minnesmärken över tre svenskar som tagit emot Nobels fredspris. I samband med att Alva Myrdals plats invigdes 2017 efterfrågades även ett minnesmärke över Alva Myrdal.

Ärendet innehåller ett skissförslag till en konstnärlig gestaltning till minne av Alva Myrdal. Den offentliga konsten är en del i kulturnämndens satsning på att stärka Uppsalas identitet, medverka till ett rikare stadsliv och lyfta fram Uppsala som fredsstad.

Uppdraget ingår i det övergripande konstprogrammet för slottsområdet. Det här ärendet gäller det konstnärliga gestaltningssupdraget att skapa ett minnesmärke över Alva Myrdal och hennes insatser för nedrustning och varaktig fred.

Beredning

Nobels fredspris har delats ut till fem svenskar varav följande fyra personer har en koppling till Uppsala: Dag Hammarskjöld, Hjalmar Branting, Nathan Söderblom och Alva Myrdal. Alva Myrdal och Alfonso García Robles tilldelades Nobels fredspris 1982 "för deras arbete för nedrustning och kärnvapen- och vapenfria zoner".

Alva Myrdals plats, i korsningen S:t Persgatan och Salagatan, invigdes 2017. I samband med invigningen framkom önskemål om att även uppföra ett minnesmärke över Alva

Myrdal, eftersom hon är den enda pristagaren med koppling till Uppsala som inte redan har ett minnesmärke. En konstnärlig gestaltning till minne av Alva Myrdals gärning skulle även bli en viktig påminnelse om alla kvinnors insatser för fred.

I uppdraget ingår att utföra en konstnärlig gestaltning till Odinslund. Uppgiften består i att utifrån uppdragsbeskrivning och *Konstprogram för Slottsparken, Slottsträdgården och Odinslund* skapa ett minnesmärke över Alva Myrdal och hennes insatser för nedrustning och varaktig fred.

Parken är en del av Odinslund och marken ägs och förvaltas av Uppsala kommun vilket underlättar arbetet med drift och underhåll i framtiden. I närheten av parken ligger även Dag Hammarskjöld Center i Geijersgården på Övre Slottsgatan. Stiftelsens verksamhet för fred anknyter även till Alva Myrdals gärning.

Platsen är en del av fredsstråket och knyter på så vis tematisk an till Alva Myrdals livsgärning. Fredsstråket är ett sammanhängande stråk med flera minnesmärken över personer som verkat för fred. Det sträcker sig över ett område med flera parker och korsar Carolinaparken, Odinslund och Slottsparken. Området används idag för manifestationer. Härifrån utgår demonstrationer och korteger och det är på så vis en naturlig plats för exempelvis fredsmanifestationer.

Dialog

Under skissarbetet har dialog förts med representanter från Alva Myrdal-centrum för kärnvapennedrustning (AMC), representanter från Uppsala universitet, släktingar till Alva Myrdal, samt med stadsarkitekt och stadsträdgårdsmästare vid Uppsala kommun.

I uppdraget ingår att samverka med det nationella kunskapscentret, Alva Myrdal-centrum för kärnvapennedrustning (AMC) på Uppsala universitet. De kombinerar insikter från olika discipliner så som freds- och konfliktforskning, tillämpad kärnfysik och internationell lag. AMC sprider kunskap om kärnvapennedrustning genom att ordna konferenser och workshops. De samarbetar även med statliga myndigheter och civilsamhällets organisationer för att underlätta spridning av forskningsresultat samt utbyte av kunskap och erfarenheter. Alva Myrdal-centrum för kärnvapennedrustning är döpt efter Alva Myrdal. De kan bidra med kunskap om Alva Myrdal och hennes arbete för nedrustning och varaktig fred.

I samband med det övergripande konstprogrammet för slottsområdet har dialoger genomförts med ansvariga på Länsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Statens fastighetsverk, Upplandsmuseet och Uppsala universitet.

Förslaget

Skissen till det konstnärliga gestaltningsuppdraget föreställer Alva Myrdal som sträcker sig upp mot himlen och släpper iväg en fredsduva mot skyn. Skulpturen kommer att placeras på en låg stensockel på en gräsyta i sydvästra hörnet av Odinslund mitt emot Universitetsbiblioteket Carolina Redivivia. Gestaltningen är väl anpassad till platsen och tar hänsyn till omkringsliggande parkmiljö och verksamheterna som finns i området. Konstverket är tillgängligt och centralt placerat i direkt anslutning till sittplatser och gångstråk. Skulpturen är tänkt att uppföras i naturlig storlek och kommer att gjutas i brons som är ett mycket hållbart material.

Den konstnärliga gestaltningen bidrar till att skapa en trygg och vilsam mötesplats som kan stimulera till samtal och eftertanke. Konstverket kan även bli en samlingsplats för fredsmanifestationer och inspirera till insatser för fred.

Ekonomiska konsekvenser

Skissförslaget för den konstnärliga gestaltningen ryms inom kulturnämndens budgetram enligt Mål och budget 2025–2027.

Driftskostnader

Konstaderna för reparationer och underhåll bedöms uppgå till ca 10 tkr per år.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 2025-08-25
- Bilaga 1 Skissförslag till konstnärlig gestaltning, minnesmärke över Alva Myrdal
- Bilaga 2 Budget för uppdraget

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen

Sten Bernhardsson
Förvaltningsdirektör

Kulturförvaltningen

Bilaga 1. Skissförslag

Handläggare:
Gunilla Stillström

Skissförslag konstnärlig gestaltning minnesmärke över Alva Myrdal

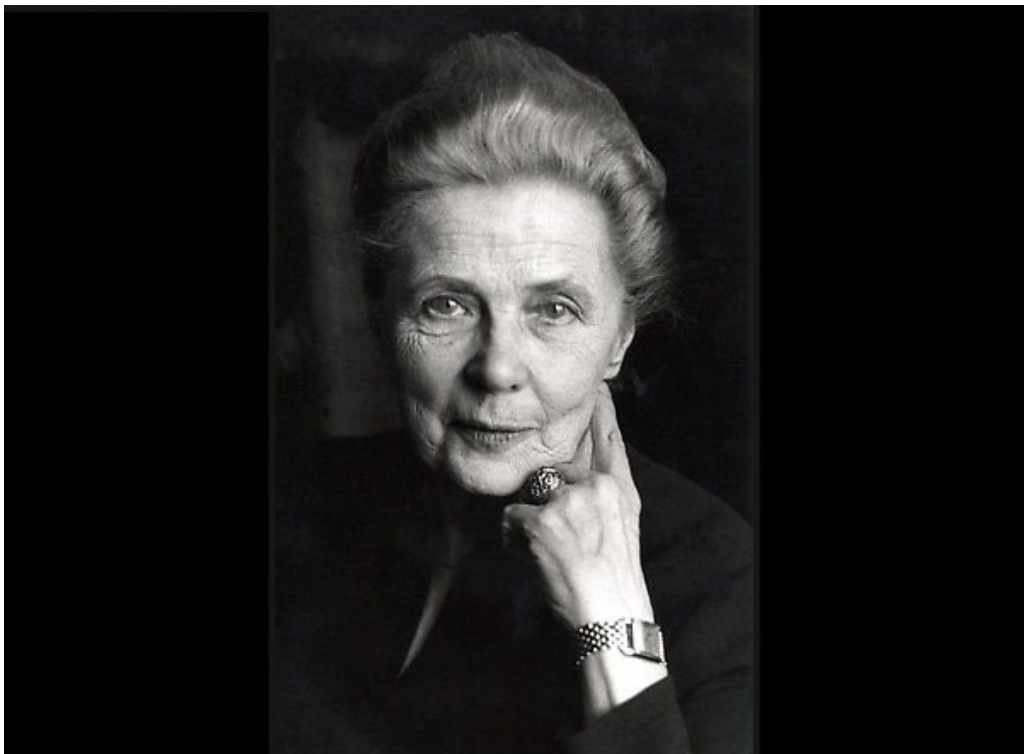

Foto: Alva Myrdal, AMC

Presentation av konstnären

Konstnären Peter Linde är en av Sveriges mest framstående skulptörer. Han har utbildat sig vid Kungliga konsthögskolan i Stockholm och är representerad med offentliga verk i Stockholm, Malmö och Göteborg. Peter Linde har utfört flera, minnesmärken och många klassiska porträtt av kända svenskar.

Skissförslag

Peter Linde har porträtterat Alva Myrdal i naturlig storlek. Hon balanserar barfota på en klotformad stensockel som för tankarna till ett jordklot. Alva Myrdal lutar sig framåt och släpper iväg en gyllene fredsduva mot skyn. Hon vrider överkroppen medelsols och kjolen veckar sig i motvinden. Skulpturen har ingen tydlig fram- eller baksida utan går att uppleva från alla riktningar oavsett vilken väg betraktaren kommer ifrån.

Skulpturerna får en central placering i sydvästra hörnet av Odinslund i anslutning till sittplatser och gångstråk. Alva Myrdal vänder ansiktet mot solen i riktning mot universitetsbiblioteket Carolina Rediviva och hennes blick följer markens lutning upp mot Övre Slottsgatan.

Konstnären skulpterar modellen i gips och gjuter sedan skulpturen i brons på Hjalmar Bergmans konstgjuteri i Enskede i Stockholm. Patinering tas fram på gjuteriet i samråd med konstnären. Stensocklen i röd Vånga granit kommer att vara cirka 60 cm hög och cirka 130 cm bred. Skulpturen får ett fundament i sten som förankras under mark.

Så här beskriver konstnären sin idé:

”På krönet av Jordens rundning

kämpar Alva i starka motvind

för att med hela sin längtan och vilja

släppa fram Fredsduvan! Hoppet!”

Foto: Skiss till minnesmärke över Alva Myrdal, Peter Linde, 2025

Anknytning till konstprogram

Konstprogram för Slottsparken, Slottsträdgården och Odinslund lyfter fram tre viktiga teman: fred, riktning och kulturarv, som utmärker områdena. Den här gestaltningen anknyter främst till fredstemat genom att lyfta fram Uppsalas betydelse som fredsstad. Skulpturen förstärker även kulturarvet och platsens politiska betydelse som utgångspunkt för manifestationer och demonstrationer. Genom sin centrala placering i hörnet av Odinslund markerar skulpturen även siktlinjerna i området. Minnesmärket över Alva Myrdal bidrar även till att ge platsen en tydlig identitet.

Förutsättningar för konsten

Den offentliga konsten ska bidra till att skapa en stimulerande och trygg miljö. Konsten ska också vara tillgänglig och angelägen. Alva Myrdals insatser för nedrustning och varaktig fred är i högsta grad en aktuell och angelägen fråga för dagens samhälle. Att manifesteras kampen för fred kan inge både hopp och förtröstan och på så vis bidra till en ökad känsla av trygghet.

Foto: Odinslund, Gunilla Stillström, 2024.

Foto: Odinslund, Gunilla Stillström, 2025

Dialog med invånare

Konstnären har haft en ingående dialog med representanter från Alva Myrdal-centrum för kärnvapennedrustning. Referensgruppen har lyft fram följande synpunkter och önskemål:

- att det är viktigt att skapa en klassisk och tidlös gestaltning av Alva Myrdal som är begriplig och tillgänglig
- att det är betydelsefullt att lyfta fram Alva Myrdals internationella betydelse för varaktig fred och nedrustning
- att det är önskvärt att knyta an till fredstråket
- att platsen ska vara en lugn och vilsam plats för samtal och eftertanke
- att parken används som mötesplats för boende och verksamma i området, för internationella besökare och turister.

Placering

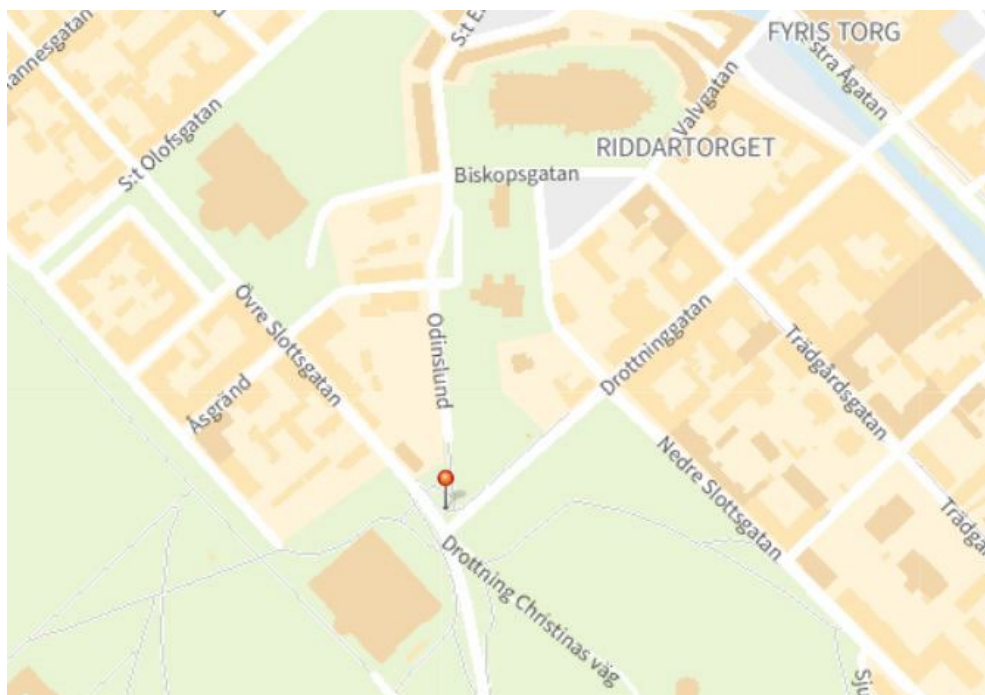
Alva Myrdals internationella betydelse och insatser för fred kräver en officiell plats, centralt belägen och gärna i anslutning till fredsstråket. Därför är den utvalda placeringen i det sydvästra delen av Odinslund en utmärkt plats. Området används idag för manifestationer och härifrån utgår både demonstrationer och korteger. Det är därför en naturlig plats för kommande fredsmanifestationer.

Parken är centralt placerad i direkt anslutning till Övre Slottsgatan och ligger snett mittemot Universitetsbiblioteket Carolina. Odinslund är en del av Riksintresset och har ett högt kulturhistoriskt värde. Kortegevägen från Uppsala Domkyrka till Uppsala slott passerar parken.

Hit kommer många turister och internationella besökare och här passerar många uppsalabor på väg till arbete och studier.

Ett minnesmärke över Alva Myrdals ska stimulera till samtal och ge möjlighet till reflektion. Därför är det viktigt att platsen är tillgänglig, trygg och att det finns gott om sittplatser. Då kan konsten både bidra till samtal om fred och inge hopp och förtröstan.

Parken i hörnet av Drottninggatan och Övre Slottsgatan överensstämmer med önskemålen ovan. Platsen har redan en lämplig utformning med rymliga sittplatser, bra belysning, planteringar, buskar och träd. Den är centralt placerad och tillgänglig med ramp, ledstänger och har bra bussförbindelser i närheten.

Karta med placering av konstverk.